Ч. 10. (181) Львів, четвер, дня 13. січня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих теріторіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ пів року	9·— „
„ чверть року	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ пів року	12.— „
„ чверть року	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руська 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній части 60 сот. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Треба з живими вперед йти!...

В часописях наших завважуєть ся сильно недостачу дописий про відносини на провінції, особливо по селах. Майже всі дописі — то описи поведеня Москалів в Галичині; всіх опанувала манія списувати споминии з московських часів, що є безсумнївно також потрібне і цікаве, але не сміє воно діятись з кривдою для пливучого житя. А у нас під сю пору мало хто згадує про теперішні відносини в селі, в повіті, про зміни, які настали з поворотом наших властий.

Звернемо увагу на кілька невідрадних подій. „Сільський Господар“ дістав на свої квестіонарі дуже мало відповідий; з декотрих повітів по одній або й ніякої. На зазив „Взаїмної учительської помочі“ до філій, щоби подали звістки про учителів, мало хто обізвав ся. Інтеліґенти по містах не знають до чого взяти ся. „Товариство учителів висших шкіл“ устроює теоретичні дискусії про національне вихованє молодіжи, (справа перворядної ваги, та чи не було на те часу перед війною?), в кількох містах діяльність інтеліґенції обмежена на збиранє різдвяних дарунків для стрільців і на богослуженя.

Не треба й богато доказувати що до оживленя праці над приверненєм нормальних відносин поза фронтом причинилиби ся дуже докладні відомости про відносини по селах, повітах. Кожде село становить малий світ зі своїми змаганями і потребами, в кождій громаді все діє ся щось цікаве, що, про око має лише місцеве значінє, а в сумі дає образ житя цілого округа.

Комунікація між поодинокими місцевостями тепер утруднена, мало хто знає, що діє ся на ширшій просторони; на вірні і докладні відомости з міст про стан повіту годі надіяти ся, тому пожадані булиб дописи з поодиноких громад.

Подамо кілька точок, про які треба-би під сю пору згадати в дописі;

1) збирали людий з громади на роботу до двора в часі, коли ще люди самі не обробили ся, чи мали з того люди шкоду, чи плата була низша як в селі, кілько платили пішим, підводам; з яких иньших причин не могли люди обробити ся?

2) Які трудности натрафляє нова інституция на селі; занятє збіжевих припасів в заряд публичний (списуванє збіжа, ревізії, ссипи збіжа, конфіската затаєних припасів, мливо' надужитя орґанів і т. д.).

3) Чи при виплаті запомоги жінкам покликаних до війська не допускає ся хто надужить (в селі, в місті, побиранє високої оплати за писанє квітів); на що обертають жінки ті гроші (сплата довгів, позичка воєнна, на одіж, случаї марнованя гроша).

4) Хто займає ся писанєм листів в селі (самі жінки, діти, чужі), чи побирає хто заплату за писанє листів?

5) Хто і на які цілі збирає жертви? (на У. С. С. на Червоний Хр., на сліпих і т. д.).

6) Про рабунки своїх в селі, в Жидів. в дворах, в місточку, — чи віддавали добровільно зрабовані річи, ревізії. Судовики повинні подати дещо з практики з тої области: позви о відшкодованє, процеси карні.

7) Хто втік з села, (з москвофілів, Поляків) з якої причини, хто приневолював, заохочував, хто і як заряджує їх маєтком?

8) Кого насильно вивезли — що з їх родиною діє ся?

9) Про школу — чому не вчать, а як вчать, то чому діти до школи не ходять (брак обуви, опалу в школі, пошестні недуги і т. д.) склад учительський. що стало ся з бракуючими силами (на війні, в неволі, убитий, інтернований), те саме про пароха.

10. Чи продають Жиди горівку мимо істнуючого заказу?

11) Доносити про поведенє політичних властий і війтів, писарів в справах громадських, в їх виключно руках тепер всі справи громадскі — задля здекомплєтованя рад громадських; яка урядова мова громадського уряду, в якій мові приходять зі староств оповіщеня публичні, причини, установленя комісара правительственного, хто ним є, кого додано на дорадників.

12) Вплив побуту війська російського на моральність в селі.

Очевидно, що подані повисше точки далеко не вичерпують справ, про які треба-би подавати точні вісти. У кожній околиці є відмінні відносини, а враз із тим вяжеть ся чимало спеціяльних справ складаючих ся на житє в дотичних місцевостях. Про господарські справи згадуємо тут мало, бо вони обняті квестіонарем „Сільського господаря“.

Зимові вечері довгі — у кожнього найдеть ся вільна хвилина часу, щоби списати важнійші події і дати про відносини в свойому найблизшому окруженю та подати їх до публичного відома.

Без точних відомостий про дійсний теперішній стан, без вісток та дат про відносини в поодиноких громадах нема спромоги відтворити собі образ цілого знищеного краю. А воно необхідно потрібне для його відбудови та для привереня нормальних відносин на нашій землі.

Тому кидаємо клич з надією на успіх!

Зі здобутих земель.

З Білої Руси і Волини подають нам поновно ось які вісти: З Білої Руси забрали ся, по уступленю російських військ, всі чиновники і православні священики, а остав ся лиш простий нарід. Його взяли чомусь-то за російський і поступали з ним досить неприхильно; переміняли православні церкви на військові шпиталі або бараки, а деякі храми (що належали давно до уніятів) віддали навіть латиньским Полякам, які творять там при дворах лиш дуже дрібні гуртки.

Всі оповіщеня на Литві і Білій Руси видають ся по німецки і .... по польски.

Майже подібно діє ся й на Волини. Весь нарід є там український; але як звісно, московське правительство давило українське житє в дуже жорстокий спосіб і вивозило всю проявлюючу ся українську інтеліґенцію в далекі области. Наслідком того не стало тут в сій хвилі українських інтеліґентних станів, котрі могли би заступити ся за народом і його правами. За те висуває ся всюди дрібна жмінка наших „приятелів“ котра — хоч відносить ся з явною неприхильностю до союзних держав — та маючи в міродатних тепер кругах богато своїх людий, старає ся загорнути всі права для своєї справи. За сим появляють ся тутки всі урядові оповіщеня по німецки і по польски, заводять ся польскі громадскі урядованя, польскі школи і т. д.

А один з наших краян, що дістав ся в ті сторони, пише нам на днях розпачливо: „Чи наші мужі у Львові та у Відни сплять, що нема ні сліду поступу для української справи на Волині?!“ В наших руках находить ся почтова картка, на котрій в урядовій німецкій стампілі видніє напись: Włodzimierz Wołyński; — значить, наш старинний княжий город, що звав ся досі Володимир або Владимир, зістав вже нині в німецкій номенклятурі перехрещений

На такі вісти щож нам сказати? Ми розуміємо, що в нинішнім воєннім часі годі управляючим на місци чинникам займати ся богато національними і культурними справами. Знаємо і те, що наші мужі роблять в сій справі де треба потрібні представленя й заходи. Та на жаль мусимо сконстатувати, що наші приятелі втиснули ся всюди в місцеві міродатні круги

Урядові воєнні звідомленя.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронті.

Наступи ворога на стрілецькі рови взяті нами на південний захід від Massiges відкинено. Число взятих там полонених зросло до 480. Французький літак, уоружений в одну 3·8 цм. армату приневолив наш оборонний огонь та атак нашого летуна до впадку під Сумен (на південь від Dixmünde) літак враз з залогою неушкодженний дістав ся в наші руки. Під Tournai в воздушній борбі застрілено анґлійський воздухоплав.

На східнім і балканськім фронті не було нічо єственного.

Начальна управа армії.

З ГОЛОВНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

Під Седіль Бар нема вже ані одного неприятельского жовніра, лежать тільки трупи ворога та предмети ним покинені. Підчас погоні наші війська вбили ворожих жовнірів, що не

хотіли піддатись та утікали на місце всїданя на кораблї.

На лївім крилї над потоком Керевіс знайшли ми велику скількість полишених ворогом автоматичних мін, з котрих тільки в однім місци наші відділи піонїрів висадили в воздух 90.

На фронтї Іраку неприятель замкнений в Кутель Амара після сильного артилерійського огня старав ся урядити в кількох місцях виласку, але зістав всюди випертий на його становиска.

З кавказького фронту нема нових вістей.

На Чорному морі розпочалась завзята артилерійська борба між панцирним кружляком „Султан Селїм“ а російським панцирним кружляком „Імператрица Марія“.

Бій сей ведений на велику відлеглість тривав пів години. „Султан Селїм“ неушкоджений, натомість провірено що влучні стріли впали на російський панцирний кружляк.

Европейська війна.

Солуньска виправа.

Анґлїйська воєнна рада за покиненєм виправи.

БЕРЛІН. Кореспондент „Voss. Ztg.“ доносить з Амстердаму: Довідуюсь з Льондону, що анґлїйська воєнна рада занималась питанєм, чи не булоб вказаною рїчю покинути Солуньску виправу. Загальна думка була полишенєм виправи, бо ся справа має бути предложена союзній воєнній радї в Парижи. Думають однак, що Франція не має інтересу в продовжуваню виправи.

Мирові відгуки.

Почвірне порозуміне спускає з тону. — Близький кінець війни.

БЕРНО. Гаський кореспондент „Neuer Züricher Zeitung“ представляє настрій в дипльоматичних кругах почвірного порозуміня, та є переконаний, що зближає ся кінець світової війни. Який й не був би вислїд весняної офензиви на сходї і заходї, — то успіх або невдача причинить ся до заключеня мира. В тутешнїх міродатних кругах — пише кореспондент — уважає ся вже як виключене прискорене заключеня мира в наслїдок виголодженя осередних держав та віднесеня над ними побіди. В найлїпшім разї в Парижи, Льондонї та Петроградї сподїють ся відкинути ворога на його области. Покинено вже надії на занятє австро-угорських і нїмецьких областей та похід до Відня і Берлїна.

Так оцїнюють положенє — пише вкінци кореспондент — з початком 1916 р. і сього сподїємось скорого покінченя світової війни.

Французькі соціялїсти.

Соціялїсти проти війни. — Розлам в французьскім соц. таборі.

БЕРНО (Ткб.) „Berliner Tagwacht“ оголошує заяву француської соціялїстичної меншости, відчитану на зїздї партії в Парижи. Ся заява виступає остро проти представництва партії, що не старалось за всяку цїну вдержати мира, а по виповідженю війни не робило заходів щоб як найскорше покінчити війну; замість сього вислано двох членів до кабінету, що посвятив ся виключно гнобленю всякої свободи. Заява каже вкінци, що президія стовонництва та фракція в парламенті, що спроневірились провідній думцї міжнародного соціялїзму, не довіряли свому сторонництву, бо булиб скликали в цїли скріпленя свого становиска жаданий конґрес партії. Ми пішли до Цімервальду, щоб нашим нїмецьким, російським і італїйським приятелям сказати, що у Франції велике число товаришів осталось вірне засадам соціялїзму і що тільки цензура не дозволила нам оголосити ті засади.

Дальші насильства почвірного порозуміня.

Протест Греції в справі арештовань в Мітелене.

РИМ (Ткб). Аґенція Стефанія доносить з Атен:

Війська почвірного союза увязнили на Мітеленї 13 осіб, між ними нїмецького консуля, що є грецьким підданим, його сина та австро-угорського консулярного аґента. Австрійський та нїмецький посол в Атенах запротестували проти сього у президента міністрів Скулюдіса, а грецьке правительство заложило протест в Парижи і Льондонї проти нарушеню невтральности та суверенности Греції та зажадано освободженя увязнених.

В ночи причалило на суху на Мітелєне 300 анґлїйських і француських жовнїрів та заняли головні точки міста і мешканя увязнених. Француський консул повідомив коротко грецького префекта, а оден з офіцирів грецького команданта що порядок не буде нарушений. Коли два Греки хотїли ставити опір, загрожено їм що дім буде висаджений в воздух, почім оба піддали ся. Анґлїйський посол в Атенах заявив дневникарам, що сї зарядженя є умотивовані військовою дефензивою та що не нарушують нї невтральности нї суверенности Греції.

З ЗАСІДАНЬ ПАРЛЯМЕНТІВ.

Нїмецький парлямент.

Інтерпеляція Лїбкнехта. — Справа живности.

БЕРЛІН. (Ткб.). Нїмецький парлямент зібрав ся знов на наради. Соц.-дем. посол Лїбкнехт вніс інтерпеляцію в справі Вірмен. В відповіди зазначив представник правительства, що канцлєрови є звісним, що Порта недавно, супроти махінацій наших противників, виселила Вірмен в певних областях турецької держави, визначуючи їм нові осїдки. В сїй справі відбуваєть ся між турецьким а нїмецьким правительством виміна думок. Близших подробиць правительство не може подати до відома.

П. Лїбкнехт поставив дальші запити в справі предложеня матеріялу про положенє населеня в занятих областях, та в справі заряджень, виданих правительством на підставі стану облоги. Правительство відказало предложеня тих матеріялів.

П. Лїбкнехт старав ся ще при кождій справі ставити додаткові питаня, та президент серед веселости Палати не допустив до сього. Відтак розпочалась дебата над справою живности.

Анґлїйський парлямент.

Анґлїя збирає всї сили проти Нїмеччини. — Обовязки Анґлії супроти союзників.

ЛЬОНДОН. (Ткб.), В палатї громад попоставлено внесок, щоб правительство всї помічничі жерела Анґлії і її союзників ужило проти Нїмців. Мінїстер торговлї заявив, що Анґлїя лїпше видержала трудности війни, чим Нїмці. Нїмецьке правительство переконаєть ся в наслїдок економічного натиску скорше, чим в наслїдок якого небудь иншого, про безуспішність дальшої борби. Коли будемо щадити наші помічничі средства, видержимо довше чим Нїмці. Відтак вказав на трудности які стоять в дорозї до утвореня доцїльної звязи з союзниками. Колиб се однак було конечне до побідного покінченя війни, то мінїстер не сумніваєть ся, що приступить ся також і до сього. Мінїстер висказав відтак надію що Анґлія буде могла двигнутись по війні подвійно. Є обовязком Анґлії при сїм процесї помочи о скілько можливо Франції, Італії і Россії. Анґлія має право домагатись, щоб Нїмеччина по війні не підприняла нїчо, щоб зашкодило Анґлії або її союзникам. Союзники не моглиб знати, щоб по війні розпочалась економічна борба. Треба старатись і слїдити за тим, щоб Нїмеччина після побідної війни не підносила голосу до розпочатя нової кампанії.

Черновецькі знимки.

Свята грецького обряда. Тут і там видно пахучі ялинки. Панї полагоджують послїдні закупи. Вони приглядають ся виставам; може ще дещо забули купити. Дві дами обюучені святочним закупном йдуть скорим кроком. Перша відзиваєть ся: Не знать, чи Росіяни будуть панї тихо? На се відповідає друга: Що, Росіяни? Се залежить вповні від нас: впрочім нинї і у Росіян свята. В тім чути канонаду. Маєш. Отже розпочинаєть ся знову... Та канонада устає. Слїдують поодинокі вибухи, а відтак залягає тишина, що тріває цїлий вечір та ніч.

* *

7. січня. Рано. Гарна погода Сонце. Чути поодинокі гарматні вистріли. Отже нїчо з приходу Росіян до Чернівців? Вони вже в друге відкладають речинець. — 7 год. вечер. Чути нагальну канонаду від сторони Топоровець. Вже знов розпочинаєть ся наступ. На ринку пристають люди в менших і більших гуртках та дивлять ся в північну сторону міста. Видно світлянї півколеса. Бій тріває досить довго та ведеть ся завзято. Около 9 вечером мовкнуть гармати, щезають огнені язики, настає знов спокій. В каварнях ведуть ся оживлені розмови.

* *

Субота сполудня. Чудова пора. На площи Єлисавети стоїть декілька жовнїрів. Жовнїр побачив дві Швабочки; приступає до них та питає ся: Добродійки, куди йдете? До церкви. Закладає руку в кишеню, нишпорить, витягає пару мідяків та каже: Возьміть се за спасенє моєї душі. Швабочки відходять. По хвили пристають, а одна з них каже: Таж ми протестантки. Се нїчо не шкодить, каже жовнїр, церква є церквою.

* *

Почтовий уряд. Як раз вивішують урядове звідомленє. Велика товпа людей довкруги стоїть в півколесї. Підносять хлопця на раменах. Свищучим голосом читає: На бе-с-са-ра-б ськім фрон-ті... По хвилї читанє покінчене. Втім паде голос з товпи: Росіяни втратили 50.000 людий! 50.000 людий — повторяє товпа. Чи вони нарештї дадуть спокій?

* *

Почтовий уряд. Глїтно. Всї пульти зайняті. Скриплять поквапно пера. По найбільшій части молоді дівчата, що шлють горячі поцїлуї. Якась селянка блукає очима. Вона шукає писаря. Звертаєть ся до мене. Вдоволяю її просьбу. Віддано лист, вона хоче платити. Я перепрошую і дякую, вона глядить на мене здивовано та каже до своїх товарищок: О се мусить бути добрий пан, бо не хоче винагороди.

* *

11 год. рано. Російський лїтак журчить високо, перелїтає над містом та шибує на північ. Його острілюють. В мить підіймаєть ся наш летун. Він переслїдує ворога.

* *

2 год. по полуднї. Ведуть полонених. Около 400. Сумний образ. Паде зимний ледяний дощ. Голови їх похилені, статї згорблені. Між ними много Курляндців. Вони глядать довкруги весело. Люди товаришать їм та перекидують ся словами. Один оповідає, що вже 14 днїв не мав теплої потрави в устах. Инші притакують.

(„Czern. Tagbl.“)

Вісти з Росії.

Кара за шпіонажу.

Присудом полевого суду нїмецького ґенерал-ґубернаторства в Варшаві засуджено австрійського горожанина Юлія Кротохвіля за шпіонажу проти нїмецького війська на кару смерти. Присуд виконано дня 14 грудня 1915 р. в Варшаві. Отсей присуд оголосив варшавський ґенерал-ґубернатор у пресї.

Статя проф. М. Грушевського у нюйорському „Таймсї“.

Відому статю проф. Михайла Грушевського про українську історію, поміщену по француськи в „La Revue“ „Politique Internationale“ переклав був анґлїйський публїцист Джордж Рафалович на анґлїйську мову та видав її окремою книжечкою в Лондонї. Частину сеї розвідки видруковано тепер у грудневім випуску нюйорського Таймса („Current History“).

Ґоремикін не хоче листувати ся з Родзянком.

Російські часописи доносять: „Голова Думи Родзянко звернув ся перед тижнем з листом до голови ради мінїстрів Ґоремикіна, питаючи його, коли правительство має намір скликати Думу, але й досї не дістав Родзянко відповіди на сей лист“.

Зїзд російських поступових діячів про полїтику Росії супротив Українців у Галичинї.

Подаємо за „Украинскою Жизнью“ (NN 8—9) таку незвичайно цікаву резолюцію, принятую на з'їздї поступових діячів про полїтику російського правительства супротив Українців у Галичинї:

При зайнятю Галичини російські власти повинні були віднести ся з особливою увагою й обережністю до всїх культурних придбань населеня, близького нам по національности, східної половини сеї провінції. До того права окупаційної власти та положенє населеня означує докладно міжнародне право, згідно з котрим (ст. 36 і 59 гаґської конвенції 1907) житє й маєток, релїґійні переконаня й виконуванє релїґійних обрядів, а також інституції, присвячені культови, добродійности, народній просвітї, штуцї, науцї зостають ся недотикальними. Сї засади міжнародного права, як і міркованя полїтичної доцільности, принесено в жертву вузьким змаганєм воюючого націоналїзму. Під впливом партійних поглядів, висловлених націоналїстами в Державній Думі, котрі зїхали ся у Львові, зроблено пробу систематичного винародовленя українського (русинскаго) населеня Галичини.

З перерванєм діяльности давнїх інституцій Галичини та з припиненєм конституційних ґарантій, котрими користувало ся її населенє згідно з австрійськими основними законами, явила ся для власти можність вмішати ся в приватне та громадянське житє населеня... Сю можність використали російські урядники в повній мірі. Їх поведенє позбавило зовсім в очах населеня пошани й довіря до російської управи, а обрусительні міри націоналїстів викликали в нїм озлобленє й ненависть. Замкнено всї інституції, котрі мали який небудь звязок з національним самоозначенєм населеня: українські наукові інституції та просвітні орґанїзації, українську пресу, бібліотеку, музеї, клюби, вкінцї всю силу кооперативну та економічних інституцій. Піддержуючи одну з полїтичних партій, котрі вели боротьбу в краю, партію москвофілів, адміністрація покористувала ся її партійними інституціями й орґанами, щоб почати русифікацію місцевого українського населеня. Для сеї самої цїли зроблено проби витворити кадри російських учителїв і замінити українську народню школу російською.

Хоч воєнна управа й радила зразу віднести ся до української інтелїґенції „вижидаючо“, але місцева горожанська власть стала скоро знарядом у руках впливових москвофільських діячів для покінченя давнїх партійних порахунків. Почали ся арештованя місцевих діячів, починаючи від Митрополита Шептицького, а кінчаючи українською інтелїґенцію. Всїх, котрі не вспіли втікти, арештовано та заслано.

Тоді-ж пороблено цїлий ряд заходів вплинути на релїґійні переконаня українського населеня. Місцева власть ухвалила зразу відносити ся толєрантно до уніятської церкви та не допускати насильного наверненя уніятів на православє.

Та помалу перестали заховувати міри, які власть прийняла. Як найшвидше заведенє православя стало черговою задачею націоналїстів на чолї з епископом Евлоґієм. Покинені парохії займали православні священики, а уніятських священиків, що зостали ся на місцї, виселили в далекі ґубернії Росії.

Полїтики націоналїстів проваджено зі збільшеним запалом і на російській Україні. Українську пресу в Росії також закрито, а друк нових книжок в українській мові заборонено. Визначні діячі, як напр. проф. М Грушевський, підпали переслїдуваню й адміністративному засланю. Почало ся переслїдуванє і против инших проявів українського національного житя, котрі давно вже одержали своє право громадянства, напр. против українського театру... (В. в. У.)

Геть на Сибір

Проєкт заселити пусті просторі Сибіри та Закаспійського Краю виселенцями з областей, зайнятих центральними державами, виник у головах російських націоналїстів уже досить давно. Ще перед двома місяцями, коли російські столиці переповнили ся виселенцями в такій мірі, що там недостало засобів поживи, російські суспільні орґанїзації в порозумінню з урядом утворили проєкт „облекшеня столиць“, пересунувши виселенців на схід держави. Орґанїзації недержавних націй, у першій мірі Поляки, запротестували проти „розсипаня“ націй. На те орґан російський націоналїстів „Утро Росіи“ відповів бруґально, що не має чого думати про „окраїни“, коли розсипуєть ся цїла Росія.

Тепер уже лїберальна „Рѣчъ“ в особі пана Золотова рішуче виступає за радикальним розвязанєм питаня про виселенців. „На виселенців витрачено вже понад 31 міліїон. рублїв“, пише згаданий панок, „і певно доведеть ся ще не забаром витратити декілька десягків мілїонів“... „Куди-ж посунути їх“, питає Золотов, „знов повернути до зруйнованих гнїзд? Себто знов перевести переселенє мілїонових мас, які вже зовсїм утратили своє майно та ґрунт під ногами і зробили ся натовпом голодних. Скільки-ж ще людей, праці, скільки мілїонів рублїв треба витратити ще на поворіт сих виселенців? І чи дасть се все добрі вислїди? Мабуть нї“. На основі того всього приходить Золотов до висновку, що виселенців треба направити в Сибір. Закаспійський і Степовий край... Сей плян уважає він „тим більш легким до переведеня, що сливе 75% виселенців є селянами хлїборобами“.

Маючи на увазї, що без підтриманя уряду більшість виселенців загалом не може істнувати, для російського правительства досить легко направити течію виселенців туди, куди воно захоче. Але чи лишать ся виселенці там і після війни, се більше ніж сумнївно, особливо, коли зайняті тепер центральними державами провінції Росії до неї більше не повернуть ся. А ми сподїваємо ся, що так і буде.

(В. в. у.)

Голоси краю.

З Мостищини.

Читаємо в наших часописях богато злого і доброго про наш несчастний край, та за повіт мостиський нїхто і словечком не згадає. З того виходило би, що в Мостищинї не дїєть ся нікому ніяка кривда, та все веде ся по закону. На жаль воно не так. Ось наведу дещо. Де некотрі громади тутейшого повіту через Москалїв зістали майже цїлковито обрабовані. Що найлїпшу худобу корови та конї забрали Москалї зі собою в часї відвороту. Засїви озимі і весняні знищив неприятель військом і кіньми через пятитижневий постій на місци.

З тої причини люди не мали чим на ґрунтах робити. Насїння під засїви озимі яке було приобіцяне, не отримало ся, в наслїдок чого не засїяно богато селянських ґрунтів під зиму.

Управа військова продавала на публичній лїцитації конї, но про те були повідомлені лиш двори і гандлярі. Ті останні на селянах зарабляли в троє за ті самі конї, які набули на лїцитації.

З причини, що в тутейшім повітї нема під сю пору ніякої орґанїзації, на тій дорозї просимо нашого Впр. отця посла Онишкевича щоби зволив ласкаво і тою частію свого виборчого округа заопікуватись.

Михайло Савицький.

НОВИНКИ.

— **Мінїстеріяльна рада**. Дня 11. с. м. відбулась під проводом президента мінїстрів ґр. Штірка мінїстеріяльна рада. Взяли в ній участь всї члени кабінету. Наради розпочались о год. 4. пополудні. Як зачувати, підношено на них також справу муки.

— **Речинець покликаня ополченців уроджених в лїтах 1871 і 1870, і в рр. 1865, 1866, 1867**. Свого часу усталено речинцї зголошеня до служби уроджених в лїтах 1870 і 1871 ополченців на день 17 січня 1916, а уроджених в рр. 1865. 1866 і 1867 на день 21 січня с. р. З адміністраційних зглядів однак в поодиноких округах, так прим. в части Галичини заряджено зміну тих речинців зголошеня до служби. Зміни ті не відносять ся однак до обовязаних до зголошеня, що перебувають поза областю тих округів; вони навіть тодї колиб в тих округах були ставали до перегляду або були там приналежні, мають зголоситись 17. зглядно 21. січня 1916.

— **Ранені в Київі**. На приказ військових властий перестроєно в Київі парусот шкіл і приватних домів на військові шпиталї. Помістять в них жертви теперішньої російської офензиви.

— **В справі могил** пишуть нам: Безперечно, що одним з дуже важних завдань нашої суспільности буде по воєнній хуртовинї вшанувати память жертв що впали на полї слави від ворожої кулї, як і тих других, невинних, обезславлених.

Память всїх жертв треба переказати потомкам; хай знають їх дїти, ким спричинене їх нещасне сиріцтво, нехай память про сю страшну кривду перехоає ся з роду в рід до найдальших поколїнь.

Тим то покликана комісія до збереженя могил і будови памятників має сповнити велике завданє. Вона мусить заглянути в кождий куток нашої нещасної батьківщини і подати — списати як найдокладнїйше всякі вісти від оставших свідків пережитої траґедії.

Друге важне питанє прийде ся їй рішати, в який спосіб треба би пошанувати память жертв війни?

Чи на спільних могилах та поодиноких гробах поставити камянні або деревяні хрести, як символ безвинної, страшної смерти богатьох героїв, чи гроші в дуже тяжкім часї призбирані, булоб кориснїйше зужити на здвигненє памятників в спосіб, відповідаючий більше сучасним потребам.

Передовсїм придалиб ся в кождій більшій громадї публичні будівлї, як шпиталї, доми убогих, приюти для сиріт. Майже всї громади не мають у себе між полями захистних домів а хочби шопи, де можна би схоронити ся в часї бурі та зливних дощів. Нераз і пів милї в полї нема керниці, де могли би люди відсвіжити ся при праці і т. д.

Колиб на якім практичнім памятнику не можна виписати імен горожан поляглих в бою, то можна би се зробити на таблиці і умістити її на церкві з поясненєм, що на память і честь сих а сих полягших у війнї р. 1914—1916 збудовано приют, викопано керницю і пр. і пр.

Таблиця вмурована на видвім місци в церкві буде пригадувати кревним і знакомим як найчастїйше дорогих небіщиків, а здвигнена публична інституція буде служити їх потомкам до культурних вимог житя може серед щасливійших умовин, як судило ся жити їх геройским батькам.

— **Воєнні запомоги**. Представники соц.-дем. партії явились оноді у президента мінїстрів ґр. Штірка щоб звернути йому увагу на низкий вимір державних запомог на удержанє родин резервістів. На конференції, в якій взяли участь також мінїстер краєвої оборони і мінїстер скарбу, заявив ґр. Штірк, що правительство дуже поважно відносить ся до державних запомог, при сїм однак не можна оминути й неправильностий, коли взяти на увагу, що закон не знає права рекурсу, та що перепроваджують його в житє численні комісії, котрі є ріжних поглядів. Правительство є за як найбільше лїберальною інтерпретацією постанов закона. Правительство увзгляднить токож при роздаваню запомог дїти, котрі пізнїйше прийшли на світ. Те саме відносить ся до пасербів, та вітчима і мачохи. Вкінци ґр. Штірк ще раз заявив, що видасть відповідне порученє комісіям, щоб при інтерпретації закона були як найбільше лїберальні. Що до підвисшеня запомог, то правительство мусить над сею справою призадуматись.

— **Уступленє правит. комісаря Перемишля**. Радник намісництва Лянїкевич зрік ся становиска правительственного комісаря Перемишля. З номінацією нового правительственного комісаря відбудеть ся правдоподібно реорґанїзація прибічної Ради.

— **Уступленє дир. Рибіцького.** Радник двора Ст. Рибіцький директор львівської дирекції зелїзниць уступив — як подають польські часописї — „з огляду на лихий стан здоровля та перетяженє працею“. Тимчасова управа спочиває в руках правит. радника Ясїнського.

— **Смерть през. Тхуржнїцького.** З Закопаного доносять, що 8. с. м. помер там Олександер Мнїшок Тхуржнїцький, емерит. президент висшого краєвого суду у Льпові

— **Ґен. Ружський вмираючий**. Швайцарські часописї доносять з Петрограду, що ґен. Ружський лежить смертельно недужий в Пятигорську на Кавказї.

— **Смерть Тад. Айдукевича**. Звісний польський маляр Тад. Айдукевич, придворний австрійський, румунський і турецький маляр-портретист помер оноді в Кракові в 67 р. житя.

— **Надзвичайний речинець іспиту зрілости в учительських семінарах.** „Gaz. lwow.“ доносить, що в наслїдок недостачі учительських сил краєва Рада шкільна виєднала у Мінїстерства просвіти надзвичайний речинець іспиту

зрілости, який відбудеть ся в лютім 1916. В наслідок сього будуть допущені до доповняючого іспиту зрілости в лютім кандидати і кандидатки учительського званя, котрих репробовано в осіннім речинци 1915 з одного предмету а всї инші, що в нормальних відносинах мали вимагані услівя до складаня іспиту зрілости вже в осіннім речинци 1915, до цілого іспиту зрілости.

Поданя з прилогами мають кандидати і кандидатки першої категорії вносити до Ради шкільної краєвої, — а инші до Дирекції того державного учительського семинара, в котрім бажають складати іспит, найдальше до 25. січня с. р. — Поданя внесені по тім речинци не будуть узгляднені.

— **Підвисшенє цїни муки.** Міністерство внутрішних справ в порозуміню з компетентними властями видало нові розпорядки що до меленя та цїн муки. Від тепер пшениця має видавати 3 прц. ґрису, 15 прц. нового типу муки до вареня ч. 2, — 64 прц. муки до хлїба і 15 прц. отрубів. В той спосіб виріб муки піднесе ся з 78 прц. на 82 прц. Дотеперішний виріб пекарскої муки до вареня ч. 1 здержуєть ся.

Конечне здержанє виробу ніжнїйших родів муки веде однак до діймаючого убитку в грошевих поборах. На кошта продукції муки впливають некорисно рівнож більші румунські імпорти, бо румунський товар є обтяжений великим фрахтом та перевозовим цлом. По сій причині треба конечно підвисшити ціну муки, а іменно: при муці на хліб підвижка є мала, бо з 42 К на 47 К за 100 kg, так, що ціна хліба буде виносити 4 сот. за 70 грамів. При инших родах муки натомість впроваджено значнїйшу підвижку ціни: пекарська мука і ґрис 110 К за 100 kg, мука до вареня № 1 — 90 К, мука до вареня № 2 — 75 К. Сї постанови входять в житє від 1. січня с. р.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 13. січня 1916

Нині: 13. січня с. м. гр кат. Меланії римо-кат. Хілярого.

Завтра: 14. січня гр.-кат. Новий рік римо-кат. Фелїкса.

○ Загальні зборитов. „Руська Бесїда“ у Львові відбудуть ся в суботу дня 29. с. м. в льокали товариства о 6. год. вечером, а на случай браку комплету того дня о 7. год вечером з слїд. дневним порядком:

1. Звіт уступаючого виділу.
2. Вибір нового виділу.
3. Зміна §. 27. статута,

Від виділу тов. „Руська Бесїда“ у Львові дня 12. січня 1916.

Глїбовицький секретар. Іван Туркевич за голову,

○ Ш. Звичайні Загальні Збори Кружка У. П· Т. ім. Б. Грінченка у Львові, відбудуть ся в недїлю дня 16. січня 1916 о год. 4, попол. в школї ім. Б. Грінченка, кляса III. партер, ул. Городецька ч. 95.

Порядок нарад:

1. Отворенє зборів і відчитанє послїдного протоколу З. З.
2. Звіти старшини кружка і управи школи.
3. Звіт контрольної комісії.
4. Вибір нової старшини.
5. Внесеня і запити членів Кружка.

Всїх, кому справді на серцю лежить добро та дальший, ще красший розвій школи, просимо горячо прибути на збори; добро землї, народня слава, громадське вільне житє кличуть нас до працї, відробити лихолїтєм московським нанесені втрати.

Львів, дня 12. січня 1916.

За старшину Кружка:
проф. Василь Білецький голова, Вcovodимир Федусевич секретар.

◎ Маланчин вечїр „Бесїди“ відбудеть ся дня 13. с. м. з слїдуючим програмом:

1. Отворенє вечерниць рад. Шехович.
2. Людкевич: „Ой морозе“, міш. хор тов. Боян.
3. Барвінський: Дві прелюдії на фортепян відограє автор,
4. Стеценко: Коляди, міш. хор тов. Боян.
5. Курцеба: „Свідки“, ком. в 1 дїї відограє дружина укр. театру „Бесїди“.
6. Товариські забави.
7. (о 12 год.) Привіт Новому Рокови, проф. В. Масляк.

Вступ від особи 1 кор.

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 12. січня 1916

На російськім фронтї.

І вчера знова йшли на бесарабській границї завзяті бої. Пополудні розпочав ворог артилерійський огонь на наші становиска. Пять разів раз попри раз, а шестий раз о год. 10 вечером старались глубокі наступаючі кольонни вдертись до наших лінїй — та все безуспішно. Підпомагані знаменито ділаючою артилєрією відперли наші хоробрі оборонці всї наступи. Відворот ворога перемінив ся в безладну утечу; його втрати є великі; перед відтинком одного батальону лежало 800 трупів Росіян. Північно моравський п. п. ч.: 93, полки гонведів чч.: 30 і 307 відзначились головно. Впрочім на північнім сході місцями стрілянина.

На італїйськім фронтї.

Положенє незмінене. В відтинках Ріви, Флїтшу та Тольмайну та перед ґорицьким примістком оживилась знов місцями дїяльність артилєрії. Перед південною частю тольманського примістка відкинено ворожу прібу наступу. В ґорицькім обкидали бомбами наші летуни італїйський обоз.

На балканськім фронтї.

Наша офензива проти Чорногорців йде успішно вперід. Одна кольонна серед боїв заняла височини на захід від Будуа, инша 1650 м. високу гору Бабяк на південний захід від Цетинії. Йдучі через Ловчен війська відкинули ворога поза Неґус. Также височини на схід від Ораховат по тій стороні границї є в наших руках. Вислані в напрямі Грагово після 70 годинних боїв заняли скалисті височини на південний схід та північний захід від сеї місцевости. Число армат здобутих на чорногорській границї зросло після вчерашних донесень до 42. В північно східнім кутї Чорногори взято приступом височини на південь від Беране. Австро-угорські відділи разом з Альбанцями прогнали останки Сербів з Дуґаїну на захід від Іпеку.

**Заступник шефа Генерального Штабу
пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.**

На морі.

О год. 11. в ночи відділ лїтаків в Ріміні обкидав бомбами з страшними наслідками фабрику муніції та сірників, дворець і оборонну батерію. Мимо сильного огня многих оборонних батерій всї лїтаки вернули неушкоджені.

Команда фльоти.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.